

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE YAŞAYAN ÜÇÜNCÜ KÜLTÜR
BİREYLERİN VE ANNE BABALARININ YAŞAM DOYUMU, KÜLTÜRLENME
TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK SAĞLIK DURUMLARININ İNCELENMESİ**

Niket ARUN

**LEFKOŞA
2018**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE YAŞAYAN ÜÇÜNCÜ KÜLTÜR
BİREYLERİN VE ANNE BABALARININ YAŞAM DOYUMU, KÜLTÜRLENME
TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK SAĞLIK DURUMLARININ İNCELENMESİ**

**HAZIRLAYAN
Niket ARUN
20155269**

**TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. EBRU ÇAKICI**

**LEFKOŞA
2018**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı
Tez Savunması**

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan Üçüncü Kültür Bireylerin ve Anne Babalarının Yaşam Doyumu, Kültürlenme Tutumları ve Psikolojik Sağlık Durumlarının İncelenmesi

KLİNİK PSİKOLOJİ Yüksek Lisans Programı için hazırlanan bu tez, juriden başarıyla geçmiştir.

**Hazırlayan
Niket Arun**

Juri Üyeleri

Prof. Dr. Ebru ÇAKICI

**Yakın Doğu Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Bölüm Başkanı
(Tez danışmanı)**

Yar.Doç.Dr. Deniz ERGÜN

**Yakın Doğu Üniversitesi
Psikoloji Bölümü
Öğretim Üyesi**

Yar.Doç.Dr. Ayhan ÇAKICI EŞ

**Yakın Doğu Üniversitesi
Rehberlik ve Psikolojik
Danışmanlık Bölümü
Öğretim Üyesi**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı
Doç. Dr. Mustafa SAĞSAN
Müdür**

ÖZET

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE YAŞAYAN ÜÇÜNCÜ KÜLTÜR BİREYLERİN VE ANNE BABALARININ YAŞAM DOYUMU, KÜLTÜRLENME TUTUMLARI VE PSİKOLOJİK SAĞLIK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Arun, Niket

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru Çakıcı

Ocak 2018, Sayfa

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan ve Bulgaristan'dan göç etmiş üçüncü kültür bireylerin ve anne-babalarının kültürlenme tutumları ile yaşam doyumu ve psikolojik sağlık durumlarının incelenmesidir. Araştırmaya toplamda 74 kişi katılmıştır ve katılımcıların 32'si (%43,2) Bulgaristan'dan buraya göç ederken erişkin olan bireyler, 42'si (%56,8) ise gelişim dönemlerinin çoğunu KKTC'de geçirmiş olan üçüncü kültür bireylerdir. Katılımcılardan 40 (%54,1)'i kadın, 34 (%45,9)'ü erkektir. Araştırmaya katılan katılımcılara demografik sorulardan oluşan Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF), Kültürlenme Ölçeği (KÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ve Belirti Tarama Testi (SCL-90) verilmiştir. Bulgaristan'dan KKTC'ye göç eden ailelerin göç sürecinin üzerinden yaklaşık 21 yıl geçmiştir ve katılımcılara Bulgaristan'a dönmeyi isteyip istemedikleri sorulduğunda %81,1'i Bulgaristan'a dönmeyi istemediğini ve %59,5'i kendisini hem Kıbrıs'lı hem Bulgaristan'lı hissettiğini belirtmiştir. Kültürlenme stratejilerine ait puan ortalamaları cinsiyet ve kuşaklar arasında t-test ile karşılaştırıldığında herhangi bir istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır. Kültürlenme stratejilerine ait puan ortalamaları ile YDÖ ve SCL-90 alt ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sonuç olarak örneklemin küçük olması nedeni ile sonuçların genellenmesi mümkün değildir ve daha büyük bir örneklem ve nitel araştırma yöntemleri ile yeni çalışmalar yapılması önerilir.

Anahtar kelimeler:Göç, Bulgaristan, Kültürlenme, Kültürleşme, Üçüncü Kültür Birey

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the cultural attitudes, life satisfaction and psychological health status of third culture individuals living in the Turkish Republic of Northern Cyprus who had emigrated from Bulgaria. In total 74 people participated in the study and 32 (43.2%) of the participants were adults who migrated from Bulgaria to here, 42 (56.8%) of the participants were the third culture individuals who spent most of their development period in the TRNC. 40 (54.1%) of the participants were female and 34 (45.9%) were male. Socio-Demographic Information Form (SDBF), Acculturation Scale (AS), Life Satisfaction Scale (LSS) and Symptom Checklist 90 was applied to the participants. About 21 years have passed since the emigration process from Bulgaria to the TRNC and when we asked to participants whether they want to return to Bulgaria, 81.1% of them said that they did not want to return to Bulgaria and 59.5% said that they felt both Cypriot and Bulgarian. No statistically significant difference was found between genders and generations when compared to t-test and there was no significant relationship between the mean scores of the acculturation strategies and the SCL-90 subscale scores.

Tarih:/...../.....,Lefkoşa

2017/2018 Akademik Yıl GÜZ Dönemi

BEYANNAME

Tezin Türü: Yüksek Lisans Sanatta Yeterlik Doktora

Öğrenci Numarası : 20155269

Bölümü : Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Ben Niket Arun isimli öğrenciniz “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Yaşayan Üçüncü Kültür Bireylerin ve Anne Babalarının Yaşam Doyumu, Kültürlenme Tutumları ve Psikolojik Sağlık Durumlarının İncelenmesi” konulu tez çalışmamı “Profesör Doktor Ebru Çakıcı” adlı danışmanın gözetiminde kendim yaptığımı; ayrıca intihal test sonucunun bir kopyasının da tezin içinde bulunduğunu, tez çalışmamı Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nün Tez Yazım Kuralları Yönergesi’ne azami uyarak hazırladığımı ve bilerek hiçbir kuralı ihlal etmediğimi belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Saygılarımla,

İmza: Niket Arun

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca yanımda olan ve desteğini esirgemeyen aileme teşekkürlerin en büyüğünü borç bilirim.

Bu tezi yazabilmem için benim yolumu aydınlatan ve fikirleri, yardımları ve desteğiyle bana yol gösteren tez danışmanım Prof.Dr.Ebru ÇAKICI'ya çok teşekkür ederim. Aynı zamanda üniversite ve yüksek lisans hayatım boyunca bilgi birikimlerini bizlerle paylaşan tüm hocalarıma ayrıca teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
BEYANNAME.....	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Amaç.....	1
1.2 Önem.....	1
1.3 Sınırlılıklar	1
1.4 Varsayımlar.....	1
1.5 Tanımlar.....	2
BÖLÜM II	3
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	3
2.1 Göç ve Göçün Çeşitleri.....	3
2.2 Bulgaristan'dan Yaşanan Göç Süreçleri	5
2.3 Üçüncü Kültür Bireyler	8

2.4 Göçmen Uyum ve Kültürleşme	9
2.5 Yaşam Doyumu	11
BÖLÜM III.....	12
YÖNTEM.....	12
3.1 Araştırma Tasarımı	12
3.2 Örneklem	12
3.3 Veri Toplama Araçları	12
3.3.1 Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF).....	12
3.3.2 Kültürleşme Ölçeği (KÖ)	13
3.3.3 Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)	13
3.3.4 Belirti Tarama Testi (SCL-90).....	13
3.4 İstatistiksel analiz.....	14
BÖLÜM IV	15
BULGULAR	15
BÖLÜM V	21
TARTIŞMA.....	21
5.1 Tartışma	21
5.2 Sonuç	24
KAYNAKLAR	25
EKLER.....	30
EK 1. Aydınlatılmış Onam	30

Ek 2. Bilgilendirme Formu	31
Ek 3. Sosyo-Demografik Veri Formu	32
Ek 4. Kültürlenme Tutumları Ölçeği	34
Ek 5. SCL-90- R	35
EK 6. Yaşam Doyumu Ölçeği	38
EK 7. İntihal.....	39
EK 8. Özgeçmiş	40
EK 9. Etik Kurul Onayı	41

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri.....	15
Tablo 2. Katılımcıların şimdiki ve Kıbrıs'a geldikleri zamanki yaş ortalamaları.....	16
Tablo 3. Katılımcıların Bulgaristan'dan kaç sene kadar önce göç ettikleri ve Kıbrıs'a kaç sene önce yerleştikleri ile ilgili ortalamalar.....	16
Tablo 4. Katılımcıların kendilerini nereli hissettiği ile ilgili bulgular.....	17
Tablo 5. Katılımcıların Bulgaristan'a geri dönmeyi isteyip istemediği ile ilgili bulgular.....	17
Tablo 6. Kültürlenme stratejileri, SCL-90 ve Yaşam Doyumu puan ortalamalarının ilişkisi.....	18
Tablo 7. Katılımcıların cinsiyetine göre kültürlenme stratejileri puan ortalamalarının karşılaştırılması.....	19
Tablo 8. Birinci ve ikinci kuşak katılımcıların kültürlenme stratejileri puan ortalamalarının karşılaştırılması.....	20

KISALTMALAR

KÖ:Kültürlenme Ölçeği

SCL-90: Belirti Tarama Testi

SDBF: Sosyo-Demografik Bilgi Formu

UKB: Üçüncü Kültür Birey

YDÖ: Yaşam Doyumu Ölçeği

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Amaç

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan ve Bulgaristan'dan göç etmiş üçüncü kültür bireylerin ve anne-babalarının yaşam doyumu, kültürlenme tutumları ve psikolojik sağlık durumlarının incelenmesidir.

1.2 Önem

Göç, yaşadığımız dünya üzerinde oldukça eski bir olgudur. Göç olgusundan her ne kadar göçü yaşayan kişi etkilense de bu olgunun göç edilen yere de oldukça büyük bir etkisi bulunmaktadır. Yapılan araştırma kişilerin yaşadıkları göç sonrasında yaşadıkları yere kendilerini ne kadar ait hissettikleri ve bu yerin kültürüne ne kadar uyum sağladıklarını anlamak amacıyla önem taşımaktadır.

1.3 Sınırlılıklar

Örneklem büyüklüğü sonuçların tüm nüfusa genelleştirilebilmesi açısından küçüktür.

1.4 Varsayımlar

1. Bulgaristan'dan göç eden aileler ile çocuklarının kültürlenme stratejileri farklılık göstermektedir.
2. Kültürlenme stratejileri cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
3. Kültürlenme stratejileri ile yaşam doyumu ve psikopatoloji arasında ilişki vardır.

1.5 Tanımlar

Göç: “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” (TDK, 2011).

Üçüncü Kültür Birey: Gelişim dönemlerinin önemli bir bölümünü ana-babalarının kültürünün dışında geçiren kişi.

Kültürlenme : Kültürde yaşanan değişimler.

Kültürleşme: Kültürel zenginleşme, kültürel uyum ve kültürel etkileşim anlamına gelmektedir.

Yaşam Doyumu: Bireylerin bilişsel ve duygusal olarak yaşadıkları hayatı değerlendirmesiyle oluşan memnuniyet düzeyidir.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Göç ve Göçün Çeşitleri

En genel tanımıyla göç, “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” anlamına gelmektedir (TDK, 2011). Diğer bir deyişle göç, toplumların yapılarını değiştiren nüfus hareketleri olarak anlandırılabilir. Gerçekleşen bu nüfus hareketleri kırdan kente, kentten kıra veya bunların tam tersi yönünde olarak izlenebilir (Sağlam, 2006).

Cebeci’ye göre göç, insanın karşı karşıya kaldığı gönüllü ya da zorla, geçici ya da kalıcı bir süre için yapılan ve kişinin hayatını etkileyen değişimler olarak ele alınmıştır. Yaşanan bu zorlu süreçte göç sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi birçok değişikliklere yol açarken aynı zamanda bu durumlardan da etkilenmektedir. Bir yerden diğer bir yere gerçekleşen bu göç hareketi, her ne kadar coğrafik bir olgu gibi görünse de ekonomik ve kültürel etkilerinden dolayı toplumların yapısına katkı sağlamaktadır (Cebeci, 2015).

Bir başka tanımda göç genel olarak ele alınmış ve kişi ya da grupların bir bölgeden veya yerden başka bir bölgeye ya da yere gitmeleri olarak tanımlanmıştır. Kişiler sahip oldukları kültürel özellikleri göç ettikleri coğrafyaya yani dolayısıyla topluma yansıtırlar ve yeni meslekler, üretim şekilleri ve tekniklerle bu toplumlara katkı sağlayarak yukarı da bahsedildiği gibi yeni oluşumlara destek olurlar (Arı,2014).

Göç sözcüğü ve göç çerçevesi içerisinde bahsedilen tüm kavramları terimsel anlamda inceleyecek olursak karşımıza birçok farklı ifade şekli çıkmaktadır. Göç, evrensel olarak ‘migration’ olarak bilinmektedir. Bunun neticesinde göç eden kişi yani göçmen yapılan göç çeşidine göre ismini almaktadır. Örnek verecek olursak ‘emigration’ bir ülkeden başka bir ülkeye göç anlamına gelirken ‘emigrant’ başka bir ülkeye göç eden kişi anlamı taşımaktadır. ‘Immigrant’ ise kendi ülke sınırları

içerisinde göç eden kişi anlamına gelirken ‘immigration’ ülke içi göç anlamına gelmektedir (Akıncı, Nergiz, ve Gedik, 2015). Göç kelimesinin Osmanlı dilinde karşılığı ise ‘hicret’ kelimesinden türetilen ‘muhaceret’ olarak bilinmektedir. ‘Muheceret’ kelimesi geniş bir anlatıma sahip olma özelliği taşır ve göçün neden ve sonuçlarını da içine alarak göç sözcüğünü terimsel olarak açıklamaktadır. ‘Muhacir’ ise yine aynı dilde göçmen anlamının karşılığı olarak bilinmektedir. Göç Terimleri Sözlüğü’ne göre uluslararası düzeyde kabul gören bir göçmen tanımı bulunmasa da bu terimin anlaşılır haliyle net anlamı göçü yaşayan kişidir (Çiçekçi, 2009; Arı, 2004).

Göç olgusu, iç göç ve dış göç olarak iki alanda sınıflandırılabilir. Bunlarla birlikte göç çeşitlerini gönüllü ve zorunlu, kalıcı ve geçici olmak üzere kendi içinde sınıflandırabilmemiz de mümkündür (Kurt,2006). Bahsedilen bu göç çeşitlerine göre, zorunlu göç bireyin doğup büyüdüğü ülkeden savaş, doğal afet veya ülkeyi terk etmeye zorlanmak gibi nedenlerle karşı karşıya kalması sonucu göç etmek zorunda olması anlamına gelmekte ve tam tersi manaya gelen gönüllü göç ise bireylerin kendi istek ve arzularıyla yaşam standartlarını daha iyi hale getirebilmeleri için yaptıkları göç anlamı taşımaktadır. (Yılmaz, 2014). Tüm bu çeşitlilik arasında amacına göre göç ekonomik veya ekonomik olmayan nedenlerle de yapılabilir. Göçü etkilerine göre tanımlayacak olursak, gönüllü veya gönülsüz göç terimleri karşımıza çıkmaktadır ve ayrıca süresi ile ilgili olarak sürekli yani kalıcı ve geçici bir göç yaşantısı gerçekleşebilir. Bunlara ek olarak kişinin yerleşim yeri açısından hedeflediği bölgeye göç etmeden önce uğradığı transit göç olarak tanımlanan ve yerleşik göçün tam zıttı olarak görüldüğü bir başka göç çeşidi de literatürde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca göçmenlerin karşı karşıya kaldığı yasal statü açısından yasal veya kaçak olarak tanımlanan göç türleri de mevcuttur (Güllüpnar, 2012).

Göç Terimleri Sözlüğü’ne göre ikiye sınıflandırılmış göç çeşitlerinden ilk olan iç göç, kişinin kendi ülkesinin sınırları içerisinde bir bölgeden başka bir bölgeye göç etmesi olarak tanımlanmıştır ve bu göç türü geçici olabileceği gibi kalıcı da olabilir (Çiçekçi, 2009).

Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen bu göç türü, yaygın olarak kırsal kesimden kente yönelik yapılsa da bazı durumlarda tam tersinin olduğu da görülmektedir. Bunun yanı sıra iç göç bir bölgeden diğerine ya da bir şehirden başka bir şehre de gerçekleşebilmektedir. Bu çeşit bir göç hareketi nüfus yoğunluğunu göç alan ve göç veren bölgelere göre etkilese de ülke nüfusunda herhangi bir etkiye sahip değildir (Sayın ve ark. 2016).

Dış göç ise kişinin kendi ülkesinden bir başka ülkeye göç etmesi anlamına gelmektedir ve genel olarak uluslararası bir sınırı geçme, ülke değiştirme şeklinde göç edilmesi olarak bilinmektedir ve Uluslararası Göç Terimler Sözlüğünde de bu şekilde tanımlanmıştır (Çiçek, 2009). Göç her ne kadar kategorilere ayrılırsa insanlar birçok sebepten dolayı göç etmektedirler. Kişileri göçe sürükleyen nedenler arasında daha iyi bir yaşam sürebilme, eğitim alabilme, daha iyi sağlık olanaklarından yararlanma ve ekonomik açıdan daha rahat olmak için daha rahat iş bulabilme sayılabilir (Terzi,2012).

2.2 Bulgaristan'dan Yaşanan Göç Süreçleri

Araştırmada ele alınacak göç sürecinde yaşananlar, geçmiş tarihlerde Bulgaristan'da yaşayan Türk nüfusu açısından oldukça zorlu bir süreç olmuştur. Tarih açısından bu dönemlere ve Bulgaristan'ın geçmişine bakacak olursak, Bulgaristan toprakları üzerinde 500 yıllık bir Osmanlı egemenliğine rastlamak mümkündür. 1877-1878 yıllarında yaşanan Osmanlı-Rus Harbi sonrasında Bulgaristan toprakları üzerinde hakimiyeti zayıflayan Osmanlı Devleti, Berlin'de imzalanan uluslararası antlaşma ile yavaş yavaş o topraklardan çekilmeye başlamıştır ve böylece 13 Temmuz 1878'de padişaha bağlı ve vergi veren bir prenslik olarak Bulgaristan kurulmuştur. Antlaşmanın maddeleri arasında Osmanlı tarafından onaylanmak şartıyla prens, halk tarafından seçilecektir ve anayasa ile birlikte Türklerin hakları korunacaktır (Köse, 2006). Osmanlı döneminde bir arada yaşayan Türk ve Gayrimüslim azınlıklar kendi kültür ve dinlerini her ne kadar özgürce yaşasalarda Osmanlı Devleti Bulgaristan topraklarını terk ettikten sonra Türklere aynı özgürlükler gösterilmemiştir (Vatansever, 2014).

Zaman içerisinde yaşanan büyük göç tarihleri ele alacak olursa 1878/1912 yıllarıyla başlayıp, Balkan Savaşı'nın etkilediği ve ardından ikinci en büyük göç dalgası olan 1950'li yıllarda yaklaşık 200,000 kişinin göç etmesi sonucu devam eden bu süreç 1989 yılında üçüncü en büyük göç dalgasıyla tarihteki yerini almıştır (Çolak,2013). İlk göç dalgalarının yaşandığı ve Bulgarlaştırma faaliyetlerinin en yoğun olduğu 1912/1913 yıllarının ardından Bulgaristan yetkilerinin Türklerden kurtulmak amacıyla genellikle uyguladığı iki ana yöntem olan göç ve asimilasyon politikaları bulunmaktaydı ve bu politikaların uygulanmasının esas amacı ise Türk nüfusunu asimile etmek ya da onlardan kurtulmak ve mallarına el koymaktır. Uygulanan bu asimilasyon politikaları arasında en fazla ses getiren zorla isim ve din değiştirme politikaları olduğu bilinmektedir (Zafer,2010). Osmanlı Devleti'nin yıkıldığı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1923 yılına kadar devam eden göç süreçlerinde Türk göçlerini düzene bağlamak amacıyla Bulgaristan ile Cumhuriyet tarihinde ilk defa bir antlaşma imzalanmış ve 18 Ekim 1925 yılında ilk defa Bulgaristan'dan yaşanan göç bir antlaşma ile düzene bağlanmıştır. 1934 yıllarına gelindiği zaman yıllardır devam eden baskı ve asimilasyonlar artmış, Müslüman Türklerin eğitim ve kültür hayatına müdahaleler başlamış ve bu bağlamda latin hafleri kaldırılıp Türkiye ile kültürel bağların zedelenmesi amaçlanmıştır. Bunların yanında Türk halkının dini duyguları hedeflenmiş ve Müslüman Pomak Türkleri zorla Hristiyanlaştırılmıştır (Yıldırım, 2013). Bunun sonucunda 1945 yılının sonlarına kadar yaklaşık 100.000 göçmen göç etmiştir (Çolak, 2013).

Bulgaristan Türklerine uygulanan kültürel ve sosyal asimilasyonlar 1950'li yıllarda farklı boyutlara dönüşmüş, daha öncesinden daha az olan dayatmalar bu yıllarda yine artış göstermiş ve Bulgaristan Türkleri zorunlu göçe tabi tutulmuştur (Gündüz, 2015). 10 Ağustos 1950 tarihinde Bulgar hükümeti 250.000 Bulgaristan Türkü'nün Türkiye'ye gönderilmesini veya Bulgaristan'dan atılmasını istemiştir ve bu istekleri ile birlikte büyük bir göç dalgası yeniden başlamıştır. Türkiye ve Bulgaristan arasında yapılan anlaşmaya göre her yıl düzenli olarak göç eden aileler Türkiye tarafından kabul edilsede bu denli büyük bir sayının üç ay içerisinde kabul edilmesi beklenmiştir. Bunun yanı sıra zor durumda kalan halka Bulgaristan

hükümeti bir şart daha koşmuştur ve bu şarta göre taşınamaz mallarını satmadıkları takdirde Bulgaristan hükümeti Türk halkın göç etmesine izin vermemektedir.

O dönemde göç eden 154.000 kişiyle yapılan anket sonuçlarına göre, %2,6 aile mallarını değerine satmış, %63,4 aile mallarını değerinin çok altında satmış ve %27,3 mallarını hiç satamamıştır. 9446 aile reisinin cevap verdiği ankette %11,1 aile kendi arzuları ile göç etmiş, %3 aile Bulgar hükümetinin zoru ile göç etmek zorunda kalmış ve %85,3 aile ise Bulgar rejiminden kaçmak için göç ettiğini bildirmiştir. Bunlar arasında ise %74'lük bir kesmi dayak, hapsi, sürgün veya haksız fiili hareket gibi kötü muamele gördüğünü açıklamıştır (Şimşir, 1986). İlerleyen zamanlarda Bulgaristan'da yaşanan bu göç nedeni ile iş gücünün giderek azalması ve iş gücü ihtiyacının doğması nedeniyle sınırlar kapanmış ve göç durdurulmuş, 1968 yılına kadar başka bir göç dalgası yaşanmamıştır (Gündüz, 2015). 1968 yılında ise bir başka göç antlaşması ile birlikte 1984 yılına kadar göç ve Türkler ile ilgili tekrar bir düzenleme sağlanmıştır fakat yaklaşık 130.000 kişi daha göç etmiş veya göç etmek zorunda bırakılmıştır (Lütem, 2012).

Bulgaristan'da yaşanan üçüncü ve günümüze kadar sonuncu sayılan en büyük göç dalgası olan 1989 göçü ise, 1984 yılının Aralık ayında kendisini göstermeye başlamıştır. 1984 ve 1985 yılında uygulanan 'Bulgarlaştırma Kampanyası' adı altında ilk olarak Bulgaristan Türklerinin isimleri Bulgar isimleriyle değiştirilmeye çalışılmıştır. Türkler tarafından kabul edilmeyen bu hakaret karşısında birçok ayaklanma başlamış, protestolar gün geçtikçe artmıştır. Bulgar hükümeti ise 1985 yılının ilk döneminde bu protestoları bastırmak amacıyla karşı saldırıya geçmiş ve birçok kişi yaralanmış birçoğu da toplama kamplarına gönderilmiştir (Zafer,2010). Bu süreçte dayatılan asimilasyon politikaları sadece isim değiştirme ile kalmamış din, dil ve kültür alanlarında da birçok asimilasyon politikası uygulanmıştır. Bu politikalar arasında Bulgaristan'da yaşayan Müslüman Türk halkının Türkçe konuşması yasaklanmış, konuşanlar ise para cezasına çarptırılmıştır. Türk müziği dinleyenler cezalandırılmış, şalvar gibi geleneksel kıyafet giymek yasaklanmış ve radyodaki Türk yayınlarına son verilmiştir. Türkçe dergiler Bulgarca basılmaya başlamış ve Bulgar bayramları ve adetlerinin kutlanması zorunluluğu şart

koşulmuştur. Müslüman halkın dinine en büyük hakaret kabul edilen kısım ise ölümlerin Hristiyan gelenekleri ile gömülüp Türkçe mezar taşlarının yıkılması olmuştur. Tüm Türkçe yer adları Bulgarcaya çevrilmiş, göç arzusunun yok edilmesi için Türkiye'yi kötüleyen yazılar yayınlanmaya başlanmış ve Bulgaristan topraklarında yaşayan Müslüman Türklerin aslında Osmanlı İmparatorluğu zamanında Bulgar olup dinlerinin değiştirildiği haberleri basında yer almaya başlamıştır. Bulgar hükümet yetkilileri ise tüm bu politikaları reddederek Bulgaristan'da Türk olmadığını Bulgar Müslümanları olarak adlandırdığı halkın gönüllü olarak adlarını değiştirdiğini savunmuştur. Tüm bu yaşananlar ile beraber 1989 yılındaki bu büyük göç dalgası sonucunda 2,5 aylık bir sürede 300.000 kişi göç etmiş ve '89 Göçü' tarihe adını Bulgaristan'dan yaşanan büyük göç dalgalarından biri olarak yazdırmıştır (Lütem ,2012).

2.3 Üçüncü Kültür Bireyler

Ruth Useem 'in 'Third Culture Kids/Individuals' yani üçüncü kültür birey olarak tanımladığı ve 1950'li yıllardan itibaren değişen ve şekillenen bu kavrama göre, üçüncü kültür bireyler, gelişim dönemlerinin önemli bir bölümünü ana-babalarının kültürünün dışında geçiren kişilerdir. Bu kişiler, herhangi birine ait olmayan tüm kültürlerle ilişkiler kurarlar ve bu kültürlerin unsurlarını ve kendi doğum kültürlerini üçüncü bir kültüre entegre ederler (Eakin, 1998). Ortaya çıkan üçüncü kültür birey terimi ise, kendi kültürleriyle bağlantı kurma sürecinde olan kişiler tarafından ortaya çıkarılan, paylaşılan ve öğrenilen yaşam stillerini kapsayan genel bir terim olarak Useem ve eşi tarafından o dönemden günümüze kadar kullanılmaya devam etmiştir (Useem,1993). Bu tür bireylerin ilk kültürü, anne-babanın doğduğu ülkenin kültürü, ikinci kültürü ailenin içinde bulunduğu kültürü ve üçüncü kültür bu iki kültürün birleşimini ifade eder (Limberg ve Lambie, 2011).

Kültür, Osmanlı Dönemi'nin batılaşmaya başladığı yıllardan dilimizi girmiş bir kavramdır ve İbrahim Aslanoğlu'na göre insanoğlunun yaptığı ve yarattığı maddi ve manevi herşeydir. Kültür, doğal ve toplumsal çevre içerisindeki insanların etkileşimlerini yönlendiren düşünceler, duygular, tutumlar ve davranışlar sayesinde ortaya çıkar. (Arslanoğlu,2000; Ozankaya,1992).

UKB'ler hayatlarını oldukça yüksek bir hareketliliğin içinde ve kültürler arası bir dünyada geçirirler ve bu nedenle kendilerini bir kültüre ait olarak hissetmeyebilirler. Kültürel çevreleri ve bu çevreler arasında geçişin oldukça sık değişmesi sonucunda, bireyler açısından her kültürün öğleri birbirinden farklı kimliklere bölünür ve böylece kültürel aidiyet ortadan kalkar (Pollock ve Van Reken,2010). Herşeye rağmen bu bireylerin genişleyen bir dünya görüşü vardır ve farklı coğrafyalarda farklı görüşlere ve çeşitli kültürlerle sahip insanlarla birlikte yaşamak UKB'lere dünyayı birinci elden yaşama imkânı sağlar ve UKB'ler diğer insanların kitaplar, hikaye ve belgeler sayesinde öğrendiği tüm bilgileri ilk elden deneyimlerler (Dewaele ve Van Oudenhoven,2009).

Üçüncü kültür bireylerin dâhil olduğu ve sosyo-kültürel adaptasyon ile genel öz yeterlik, aile ilişkileri, arkadaş ve ailelerinin sosyal destekleri arasındaki ilişkilerin incelendiği bir araştırmada, yüksek öz-yeterlik düzeyi belirten üçüncü kültür bireyler, sosyo-kültürel uyumda daha az zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Buna karşın, düşük öz-yeterlik düzeyi sergileyenler ise yeni kültüre uyum sağlamada daha büyük zorluklar yaşadıklarını bildirmişlerdir (Ittel ve Sisler, 2012). Yapılan bir başka çalışmada ise, altı farklı kültürden 19 katılımcı seçilmiştir ve bu kişilerle kültürel kimlik algıları, aidiyet duygusu ve çok kültürlülüğü nasıl algıladıkları ile ilgili derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Sonuçlarında ise, üçüncü kültür bireylerinin ait olma duyguları hakkında net bir fikirleri olmadığı ve kimlik algıları hakkında; karışık kültürel kimlikten ziyade birden çok kültürel kimliğe veya çok kültürlü bir kimliğe sahip olmaya daha yatkın oldukları belirtilmiştir (Moore ve Barker, 2012).

2.4 Göçmen Uyumu ve Kültürlenme

Kendi yaşadığı toprakları bırakarak başka topraklara yerleşmek zorunda kalan göçmenler, yaşadıkları çevresel değişimle birlikte yerleştikleri topluma alışma ve uyum sağlama sürecinde zorluklar yaşamaktadırlar (Akıncı ve ark., 2015). Belirli bir kültüre ait hissetme ve o kültüre uyum sağlamak açısından önemli olan kültürlenme kavramı, birden fazla kültürü içine katmaktadır ve esas olarak kültürlenme, kültürde yaşanan değişimlerdir ve bu değişimler sonucunda bireylerin psikolojilerini etkilemektedir (Berry, 1999). Göç eden kişiler, kendi yaşadıkları toplum dışında da

kendi yaşantılarına devam ederek kültürlerini devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu durum ise kültür çatışmalarına yol açmakta ve kişinin kimlik krizi yaşamasına neden olmaktadır (Koçak ve Terzi, 2012). Göç sürecinin temelinde yatan, göç eden kişinin büyük bir gruba ait olma duygusunun kaybı ve gelenek, görenekler ile birlikte kültürel yaşamın ardında bırakılması, göç eden kişinin uyum sürecini zorlaştırmakta ve psikolojik rahatsızlıkları da beraberinde getirmektedir (Tuzcu ve Bademli, 2014).

Göç denildiği zaman akla gelen bir diğer konu ise kültürleşmedir. Bu kavram, 'kültürel zenginleşme, kültürel uyum ve kültürel etkileşim' olarak tanımlanabilir ve kültürlenmenin daha iyi anlaşılabilmesi için kültürleşme stratejileri kullanılmaktadır. (Zafer,2016). Berry'e (1997) göre kültürleşme farklı kültürdeki kişilerin birbirleriyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan kültürel ve psikolojik değişim sürecidir. Bu bağlamda süreç içerisinde göç eden bireylerin tercihlerine bağlı kültürlenme stratejileriyle davranış ve tutumları etkilenir ve bu süreç göçmenlerin yerleştikleri toplumdaki bireylerle karşılıklı etkileşime girmeleri ile başlar Barry, kültürleşmeyi 4 evreye ayırmıştır. Bunlar; 'bütünleşme', 'asimilasyon', 'marjinalleşme' ve 'ayrışma'dır. Bu dört kavram göçmenlerin, öz kimliklerini korumak isteyip istemedikleri ve yeni geldikleri kültüre dâhil olmayı isteyip istememeleri ile ilgili iki soruya verdikleri cevaplar ile oluşturulmuştur. 'Bütünleşme' göçmenlerin hem kendi kültürlerini korumak istedikleri hem de buldukları kültürü benimsedikleri anlamına gelirken, 'Asimilasyon' göçmenlerin öz kültürlerini devam ettirmek yerine yeni kültürü benimsemeyi tercih ettikleri anlamına gelir. 'Marjinalleşme' göçmenlerin ne kendi kültürlerini ne de yeni kültürü benimsemeyecekleri anlamındadır ve son olarak 'Ayrılma' kavramında ise göçmenler sadece kendi öz kültürlerine sadık kalırlar (Berry, 1997). Sözü geçen kültürlenme stratejileri birey açısından değerlendirilecek olursa, bazen yüksek uyum (asimilasyon ve bütünleşme) gözlenirken, bazen de o kadar yüksek bir uyum ile karşılaşılabilir (ayrılma ve marjinalleşme) (Berry ve Sam, 1997).

Bahsedilen kültürlenme stratejilerinde yer alan tercihler içerik ve zaman açısından farklılıklar gösterebilmektedir (Şeker, 2006). Bu farklılıklar ile ilgili karşımıza 3 teori ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilkinde birey, özel (aile, ev vb.) ve

genel alanlarında (kamuya açık ortamlar veya iş yeri gibi ortak kullanım yerlerine sahip ortamlar) farklı kültürlenme stratejilerini tercih edebilir. İkinci olarak, kültürlenme stratejileri bireylerin deneyimleri ile şekillenmektedir ve bu deneyimler sonucunda bireyler edindikleri/keşfettikleri stratejilerden kendi yararlarına olanları benimseyebilirler. Son olarak ise kültürlenme stratejisinin baskın grup tarafından kabul edilip edilmediği bireyin kültürlenme süreci açısından önem taşımaktadır ve bu sonuca göre kültürlenme süreci farklılık gösterebilmektedir (Berry ve Sam, 1997).

2.5 Yaşam Doyumu

Myers ve Diener (2005)'e göre yaşam doyumu, bireylerin bilişsel ve duygusal olarak yaşadıkları hayatı değerlendirmesiyle oluşan memnuniyet düzeyi olarak tanımlanmaktadır (Myers ve Diener, 2005). Murat ve arkadaşları (2005) ise yaşam doyumunu, duygusal açıdan kişinin hayatını mutlu, kaliteli ve ideal olarak değerlendirmesine bağlı olarak tanımlamışlardır. Kişilerin içinde buldukları yaşam standartları içerisinde hissettikleri olumlu duygular yaşam doyumunu arttırırken, olumsuz duygular ise yaşamdan alınan memnuniyet düzeyini azaltmaktadır (Murat ve ark, 2005). Bir başka deyişle bireylerin hayatlarındaki yaşam ve beklenti arasındaki uyumsuzluk düzeyi ne kadar az ise yaşam doyumu o kadar fazla olmaktadır (Diener ve arkadaşları, 2003).

Göç sürecinde, öncesinde veya sonrasında yaşam doyumunun incelenmesi psikolojik uyumun değerlendirilebilmesi açısından önem taşımaktadır. Göç olayında yaşanan tüm zorluklar ele alınırsa bir yerden bir başka yere göç etmenin bireylerin hayatlarında önemli değişikliklere neden olduğu görülmektedir ve bu durum da kişinin yaşam doyumu üzerinde oldukça etkilidir (Şeker ve Sirkeci, 2014).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırma Tasarımı

Bu araştırma kesitsel bir araştırmadır. Veriler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan Bulgaristan göçmeni aileler ve onların çocuklarından toplanmıştır. Araştırmada kullanılan soru formları araştırmacı tarafından araştırmaya uygun kişiler evlerinde ziyaret edilerek yüz yüze doldurulmuştur. Araştırmaya katılan kişilere araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, isim belirtmemeleri gerektiği ve diledikleri soruları cevaplamama haklarının olduğu, araştırma verilerinin gizli tutulacağı ve kimseyle paylaşılmayacağı açıklanmıştır.

3.2 Örneklem

Araştırmada örneklerimi seçmek için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi, nadir olarak rastlanılan olayları incelemek amacıyla kullanılır ve ayrıca örnekleme ulaşmanın zor olduğu zamanlarda kartopu yöntemi sıklıkla tercih edilen bir yöntemdir. Bu yöntem ile araştırmacı, konuyla ilgili ilk katılımcıya ulaştığı zaman, bu kişinin yönlendirmesi ile diğer kişilere de ulaşabilmektedir ve bu sayede zincirleme halinde örneklem oluşmaya başlamaktadır (Kılıç, 2013).

Araştırmaya 74 Bulgaristan göçmeni aile ve onların çocukları katılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılar evlerinde ziyaret edilerek envanterler uygulanmıştır. Birinci kuşak göçmenler 18 yaşından sonra Kıbrıs'a göç etmiş kişiler İkinci kuşak göçmenler ise 18 yaşından önce Kıbrıs'a göç eden kişiler olarak değerlendirilmiştir. Birinci kuşak göçmenler 32 ikinci kuşak göçmenler ise 42 kişidir.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1 Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF)

SDBF araştırmacı tarafından geliştirilmiştir ve formda katılımcının cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, medeni hali, göç ettiği ülkenin hangi bölgesinde yaşadığı, kaç

yılında göç ettiği ve kaç yıldır Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşadığı, anne ve babası ile ilgili bilgiler ve göç ettiği ülkeye geri dönmek isteyip istemediği ile ilgili sorular yer almaktadır.

3.3.2 Kültürlenme Ölçeği (KÖ)

KÖ, Bilge Ataca ve John Berry tarafından 2002 yılında geliştirilmiştir. Ölçek, 4 farklı (bütünleşme, marjinalleşme, asimilasyon ve ayrılma) kültürlenme tercihini ortaya koymaktadır ve her bir tercihin ortalaması bireysel olarak tercih edilen kültürlenme stratejisini yani tercihini ortaya koymaktadır. 44 maddeden oluşan ölçek 5 “kesinlikle katılıyorum” ve 1 “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde cevaplardan oluşan 5’li Likert tarzındadır. Betül Dilara Şeker tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına göre Cronbach Alpha katsayıları bütünleşme stratejisi için .78, asimilasyon stratejisi için .84, marjinalleşme stratejisi için .74, ayrılma stratejisi için .80 olarak hesaplanmıştır. (Şeker ve Boysan, 2013).

3.3.3 Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

YDÖ, 1985 yılında Diener ve arkadaşları tarafından kişilerin yaşamlarından ne derece memnun olduklarını tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, 7’li likert tarzında olan ölçek tek boyutludur ve 5 maddeden oluşmaktadır. ‘1-Kesinlikle katılmıyorum’, ‘7- Kesinlikle katılıyorum’ cevaplarını içeren ölçeğin 7 ve 35 puan arasında değişen puanlamasına göre, puan arttıkça yaşam doyumu da artmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında ise üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmaya göre, ölçeğin iç tutarlılığı .81, toplam ölçek korelasyonu 0.55 – 0,69 arasında değiştiği saptanmıştır. (Durak, M., Durak, E.S., Gencoz, T., 2010).

3.3.4 Belirti Tarama Testi (SCL-90)

Bireylerdeki psikolojik belirtilerin ne düzeyde olduğunu ve hangi alanlara yayıldığını belirleyen bir ölçü aracı olan SCL-90, Derogatis ve arkadaşları tarafından 1976 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 1991 yılında Mustafa Kılıç tarafından yapılmıştır ve 90 maddeden oluşan ölçek 10 alt testten meydana gelmektedir. Alt testler ise sırasıyla şu şekildedir; somatizasyon (SOM),

obsesif-kompulsif (O-C), kişiler arası duyarlılık (INT), depresyon (DEP), kaygı (ANK), öfke-düşmanlık (HOS), fobik anksiyete (PHOB), paranoid düşünce (PAR), psikotizm (PSY) ve uyku bozuklukları, iştah bozuklukları ve suçluluk ile ilgili belirtileri yansıtan 7 adet ek maddeler. Kılıç tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında araştırmacı 15 gün arayla envanteri iki kez uygulamış ve alt ölçeklerin güvenilirlik sayıları SOM .82, O-C .84, INT .79, DEP .78, ANK .73, HOS .79, FHOB .78, PAR .63, PSY .73 ve ek skala .77 olarak hesaplanmıştır (Kılıç, 1991).

3.4 İstatistiksel analiz

İstatistiksel analizler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Kullanılan analizler ise t-test ve korelasyon analizleridir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmaya toplamda 74 kişi katılmıştır ve bu kişilerden 32 (%43,2)'si Bulgaristan'dan buraya göç ederken erişkin olan bireyler, 42 (%56,8)'si ise gelişim dönemlerinin çoğunu KKTC'de geçirmiş olan üçüncü kültür bireylerdir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	40	54,1
	Erkek	34	45,9
Yaşadığı yer	Lefkoşa	72	97,3
	Girne	2	2,7
Yerleşim birimi	İlçe merkezi	59	79,7
	Köy	15	20,3
Eğitim düzeyi	Ortaokul	5	6,8
	Lise	32	43,2
	Üniversite ve üzeri	37	50,0

Katılımcılardan 40 (%54,1)'i kadın, 34 (%45,9)'ü erkektir ve eğitim düzeyleri ortaokul (%6,8), lise (%43,2) ve üniversite ve üzeri (%50,0)'dir. Çoğunluğu Lefkoşa bölgesinde (%97,3) ikamet etmekte olan katılımcılardan 59 (%79,7)'u şehir merkezinde, 15 (%20,3)'i köyde yaşadığını belirtmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların şimdiki ve Kıbrıs'a geldikleri zamanki yaş ortalamaları

	n	Ort.	SS
Kıbrıs'a gelindiği zamanki yaş	71	17,15	10,241
Şimdiki yaş ortalamaları	74	36,99	11,674

Katılımcıların yaş ortalamaları $36,99 \pm 11,67$ (19-64) bulunmuştur. Kıbrıs'a geldikleri yaş ortalamaları ise $17,15 \pm 10,24$ (2-40) arasındadır ve 3 katılımcı aileleri Kıbrıs'a geldikten sonra doğmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Bulgaristan'dan kaç sene kadar önce göç ettikleri ve Kıbrıs'a kaç sene önce yerleştikleri ile ilgili ortalamalar.

	n	Ort.	SS
Bulgaristan'dan göç	73	21,45	3,862
Kıbrıs'a yerleşme	73	21,33	3,786

Katılımcıların aileleri $21,45 \pm 3,86$ (10-38) yıl kadar önce Bulgaristan'dan ayrılmışlardı ve katılımcıların aileleri KKTC'ye yerleşeli ortalama $21,33 \pm 3,79$ (10-38) yıl olmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların kendilerini nereli hissettiği ile ilgili bulgular

	n	%
Kıbrıslı	9	12,2
Bulgaristanlı	17	23,0
Nereli hissedildiği Hem Kıbrıslı hem Bulgaristanlı	44	59,5
Dünyalı	4	5,4

Katılımcılardan 9 (%12,2)'si kendilerini Kıbrıslı, 17 (%23,0)'si Bulgaristan'lı, 44 (59,5)'ü hem Bulgaristan hem Kıbrıslı ve 4 (%5,4)'ü sorunun şıklarında olmadığı halde dünyalı hissettiğini belirtmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Bulgaristan'a geri dönmeyi isteyip istemediği ile ilgili bulgular.

	n	%
Evet	11	14,9
Hayır	60	81,1
Belki	3	4,1

Katılımcılara Bulgaristan'a geri dönmeyi isteyip istemediklerini sorulduğunda 11 (%14,9)'i Bulgaristan'a dönmeyi istediğini, 60 (%81,1)'i Bulgaristan'a dönmeyi düşünmediğini ve 3 (%4,1)'ü bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. Kültürlenme stratejileri, SCL-90 ve Yaşam Doyumu puan ortalamalarının ilişkisi

	Bütünleşme	Ayrılma	Asimilasyon	Marjinalleşme
YDÖ	r= -0,126 p= 0,285	r=-0,038 p= 0,745	r =0,091 p= 0,443	r = -0,018 p = 0,880
SOM	r= 0,057 p= 0, 631	r= -0,037 p= 0,752	r= -0,176 p= 0,133	r= -0,123 p= 0,296
O-C	r= -0,062 p= 0,602	r= 0,048 P= 0,682	r= -0,178 p= 0,128	r= 0,045 p= 0,702
INT	r= 0,005 p= 0,963	r= -0,029 p= 0,803	r= -0,0512 p= 0,662	r= 0,007 p= 0,954
DEP	r= 0,020 p= 0,864	r= 0,119 p= 0,311	r= 0,005 p= 0,968	r= 0,025 p= 0,834
ANK	r= -0,048 p= 0,685	r= 0,080 p= 0,497	r= 0,022 p= 0,851	r= -0,011 p= 0,927
HOS	r= -0,093 p= 0,431	r= -0,026 p= 0,826	r= -0,028 p= 0,815	r= -0,125 p= 0,288
PHOB	r= -0,009 p= 0,936	r= -0,050 p= 0,672	r= -0,155 p= 0,188	r= -0,015 p= 0,898
PAR	r= 0,013 p= 0,913	r= 0,181 p= 0,123	r= 0,176 p= 0,134	r= 0,084 p= 0,475
PSY	r= 0,090 p= 0,447	r= 0,024 p= 0,842	r= -0,143 p= 0,223	r= 0,028 p= 0,811
EK	r= 0,109 p=0,357	r= -0,015 p= 0,902	r= -0,082 p= 0,486	r= 0,082 p= 0,486

Katılımcıların Kültürlenme stratejilerine ait puan ortalamaları ile YDÖ ve SCL-90 alt ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki Pearson Korelasyon yöntemi ile araştırıldığında, anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Tablo 7. Katılımcıların cinsiyetine göre kültürlenme stratejileri puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	Kadın	Erkek	t df p
Bütünleşme	29,08 ± 3,43 (n=40)	28,02 ± 5,60 (n=34)	1,119 72 0,267
Ayrılma	30,3 ± 3,88 (n=40)	30,41 ± 40,08 (n=34)	-0,122 72 0,279
Asimilasyon	30,48 ± 3,07 (n=40)	29,53 ± 3,52 (n=34)	1,234 72 0,221
Marjinalleşme	27,35 ± 2,94 (n=40)	27,18 ± 3,67 (n=34)	0,226 72 0,882

Katılımcıların kültürlenme stratejileri puan ortalamaları cinsiyetlerine göre t-test ile karşılaştırıldığında herhangi bir istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 8. Birinci ve ikinci kuşak katılımcıların kültürlenme stratejileri puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	1.Kuşak	2.Kuşak	t df P
Bütünleşme	29,34 ± 4,31 (n=32)	28,02 ± 3,72 (n=42)	1,411 72 0,163
Ayrılma	30,53 ± 3,71 (n=32)	30,21 ± 40,09 (n=42)	0,343 72 732
Asimilasyon	30,34 ± 3,60 (n=32)	29,81 ± 3,07 (n=42)	0,688 72 0,493
Marjinalleşme	26,88 ± 3,08 (n=32)	27,57 ± 3,42 (n=42)	-0,905 72 0,368

Kültürlenme stratejileri puan ortalamaları birinci ve ikinci kuşak katılımcılar arasında t-test ile karşılaştırıldığında herhangi bir istatistiksel anlamlı fark bulunmamıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1 Tartışma

Bu araştırmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne göç eden Bulgaristan göçmeni aile ve çocuklarının kültürlenme stratejilerini incelemektir. Kültürlenme bir arada hayatlarını sürdüren farklı gruplara ait bireylerin birbirleri ile etkileşimleri sonucunda oluşan kültürel ve psikolojik değişimleri içine alan bir durumdur (Moore ve Baker, 2012). Katılımcılar ortalama olarak 21 yıl önce Bulgaristan'dan ayrılmış ve KKTC'de yaşamaktadırlar. Araştırmada yer alan katılımcılar aileler ve çocuklar olarak iki gruba ayrılmıştır ve birinci nesil olarak erişkinlikte Bulgaristan'dan göç eden aileler, ikinci nesil olarak ise gelişiminin önemli bir kısmını Kıbrıs'ta geçiren ya da burada doğup büyüyen çocuklar alınmıştır.

Berry ve Sam'e (1997) göre belirli bir kültüre uyum sağlama göç eden bireyler için önemli bir süreçtir ve bu birçok farklı şekilde meydana gelebilir. Bazen bireyler bütünleşme ve asimilasyon stratejilerini tercih ederek uyum gösterebilirken bazen de ayrılma ve marjinalleşme tercihleriyle uyum sağlanamaz. Tüm bunların sonucunda da patoloji ortaya çıkar. Bu çalışmada yapılan korelasyon analizleri kültürlenme stratejileri ile psikopatoloji arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir. Bektaş'ın 2004 yılında Amerika'da Türk öğrenciler ile kültürlenme stratejilerini incelemek amacı ile yaptığı bir araştırmaya göre en fazla tercih edilen kültürlenme stratejisinin ayrılma stratejisi olduğu belirtilmiş ve ayrılma stratejisi ve depresyon arasında olumlu anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Bektaş, 2004).

Araştırmada kültürlenme stratejileri ve yaşam doyumu arasında ilişki bulunmamıştır. Ataca ve Berry'nin Kanada'da 200 evli Türk göçmeni ile yaptıkları araştırmaya göre, bütünleşme stratejisinin yaşam doyumunu anlamlı bir şekilde arttırdığı belirtilmiştir (Berry ve Ataca,2002). Aynı zamanda İngiltere'de 125 Türk

göçmeni kadın ile yapılan bir başka çalışmada, bütünleşme stratejisinin yaşam doyumunu anlamlı şekilde yordadığı tespit edilmiştir (Şeker ve Sirkeci, 2014).

Moore ve Baker'ın 23 ülkede 19 katılımcıyla yaptıkları bir araştırmaya göre üçüncü kültür bireylerin kendilerini kültürel bir süngere veya bukalemuna benzettiklerini öne sürmüştür. Bu bireyler çok kültürlü bir dünyada yetiştikleri için kendi kimliklerini kültürel ortamlara göre değiştirebilmektedirler. Kültürlenme sürecinde psikolojik olarak ilk değişim kişilerin yeni davranış şekilleri geliştirmesi olarak ortaya çıkmaktadır (Moore ve Baker, 2012).

Katılımcıların %59,5'i kendilerini hem Kıbrıs'lı hem Bulgaristan'lı hissettiğini belirtirken, %23,0 Bulgaristan'lı, %12,2 Kıbrıs'lı ve soru şıklarında bulunmamakla beraber %5,4'ü dünya vatandaşı olarak hissettiğini belirtmiştir. Bulgaristan'dan göç eden Türk aileler Kıbrıs gibi ortak dil ve benzer kültürel bir ortamla karşılaştıklarından dolayı zorluk yaşamamışlar ve göç sürecinin üzerinden geçen uzun yılların ardından yaşantılarına devam edebilmişlerdir. Arslanoğlu (2000) bir toplumun dilini kaybetmesinin tamamıyla kendisini kaybetmesi olarak nitelendirilmektedir. Bunun sonucunda yaşam yeri olarak KKTC'yi seçmiş olan göçmenler arasında ortak bir dilin olması kendi kültürlerinin devamı niteliğinde olmuştur.

Cinsiyete göre kültürlenme stratejilerinin puan ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ve bu sonuç kültürlenmenin cinsiyet faktöründen etikenmediği olarak yorumlanabilir. Kanada'da yapılan bir başka çalışmada kadınların ayrılma stratejisini daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Bunun nedeni olarak da sosyo-ekonomik durumu düşük Türk kadınlarının daha çok kendi aralarında görüşmeyi tercih ettikleri, çalışmadıkları ve toplumla az temasta bulduklarından dolayı bu şekilde bir yansıma olduğu belirtilmiştir (Ataca ve Berry, 2002). Yapılan bir başka çalışmada Bulgaristan ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan İzmir'e göç eden göçmenler arasında, kadınların bütünleşme ve ayrılma stratejilerini daha fazla tercih ettikleri görülmüş ve cinsiyete göre kültürlenme stratejilerinin farklılaştığı belirtilmiştir. (Şeker, 2006). Yapılan bir başka çalışmada ülkelerinden

zorla göç etmek zorunda bırakılan ve Türkiye’de Van iline yerleşen İranlı geçici sığınmacıların kültürlenme tercihleri demografik özelliklerine göre incelenmiştir ve cinsiyetin bütünleşme, marjinalleşme ve asimilasyon stratejilerinin yordayıcısı olduğu belirtilmiştir (Şeker ve Boysan, 2013).

Mevcut araştırmada iki kuşak arasında kültürlenme stratejileri açısından fark tespit edilmemiştir. Almanya’da Türk göçmenler ile yapılan çalışmada, kültürlenme açısından kuşaklar arasında bir farklılık olup olmadığı incelenmiştir ve Türk kültürünü koruma ve Alman kültürünü benimseme birinci, ikinci ve üçüncü kuşak göçmenler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Türk kültürünü koruma birinci kuşak göçmenlerde daha fazlayken ikinci ve üçüncü kuşak göçmenlerde giderek azalmaktadır. Alman kültürünü benimseme ise birinci kuşak göçmenlerde daha az iken ikinci ve üçüncü kültür göçmenlerde giderek artmaktadır. Bu durum kuşaklar arttıkça asimilasyon stratejisinin özelliklerinin ortaya çıktığını göstermektedir (Şahin, 2010).

Katılımcılara Bulgaristan’a geri dönmek isteyip istemedikleri sorulduğu zaman geri dönmeyi düşünmeyen katılımcı sayısının (%81,1) fazla olması dikkat çekmektedir. Katılımcıların %14,9’u geridönmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir. Bulgaristan’ın şu an Avrupa Birliği üye ülkesi olması genç kesim için ilgi çekici bir hal almaktadır. Ancak ekonomisinin henüz gelişmemiş olması bu oranı düşük tutuyor olabilir.

5.2 Sonuç

KKTC'ye göç etmiş Bulgaristan göçmenleri ile yapılan çalışmada 21 yılı geçen göç sürecinin ardından katılımcıların çoğu (%81,1) Bulgaristan'a dönmeyi istemediğini ve %59,5'i kendisini hem Kıbrıs'lı hem Bulgaristan'lı hissettiğini belirtmiştir. Katılımcıların kültürel ve etnik olarak kendi kültürlerine benzeyen bir yere göç etmeleri ve Bulgaristan'da uğradıkları asimilasyon politikalarının ardından etnik açıdan kendilerini rahat hissettikleri bir yere göç etmeleri KKTC'ye olan bağlılıklarını güçlendirmiş olabileceği gibi KKTC halkı ile dil gibi ortak özelliklere sahip olmak onlar için kültürel devamlılıklarını sürdürebilemeleri açısından yardımcı olmuş olabilir.

KKTC'de yaşayan Bulgaristan göçmeni aileler ile ilk defa yapılan bu çalışma diğer çalışmalara fikir vermesi açısından önem taşımaktadır. Sonuçların KKTC'de yaşayan Bulgaristan'dan göç etmiş ailelere genellenebilmesi için daha büyük bir örnekleme çalışılmalıdır. Nitel araştırma yöntemlerinin tercih edileceği araştırmalar Bulgaristan göçmeni ailelerin ve ikinci neslin göç sürecinde yaşadıklarını daha derinlemesine aktarabilmesi açısından yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, c, 1, 58-83.

Arı, Kemal (2014). Yüzyıldan XX. Yüzyıla Uzanan Süreçte Balkanlardan Türkiye'ye Yönelik Göçlerin Nitelik ve Boyutlarını Belirleyen Temel Etkenler, *XIV. Askeri Tarih Kongresi Bildirileri, S. XIV. Yüzyıldan Günümüze Balkanlar ve Balkan Tarihi (285-299)*, Ankara: Genel Kurmay Basımevi.

Arslanoğlu, İ. (2000). Kültür ve Medeniyet Kavramları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, (15).

Bektaş, D. Y. (2004). Psychological adaptation and acculturation of the Turkish students in the United States. Unpublished Doctoral dissertation, *Middle East Technical University, Ankara*.

Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5-34.

Berry, J. W., & Sam, D. L. (1997). Acculturation and adaptation. *Handbook of cross-cultural psychology*, 3(2), 291-326.

Berry, J. W. (1999). Intercultural relations in plural societies. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 40(1), 12.

Cebeci, M. (2015). Sosyolojik Açıdan Göç ve Göçmenlerin Sosyal Kültürel Entegrasyonları: Kavramsal Bir Çalışma. *Disiplinlerarası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu*.

Çiçekçi, B. (2009). Göç Terimleri Sözlüğü. *Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları*.

Çolak, F. (2013). Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye Göç Hareketi (1950-1951). *Tarih Okulu Dergisi*, (XIV).

Dewaele, J. M., & Van Oudenhoven, J. P. (2009). The effect of multilingualism/multiculturalism on personality: no gain without pain for Third Culture Kids? *International Journal of Multilingualism*, 6(4), 443-459.

Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: Emotional and cognitive evaluations of life. *Annual review of psychology*, 54(1), 403-425.

Durak, M., Senol-Durak, E., & Gencoz, T. (2010). Psychometric properties of the satisfaction with life scale among Turkish university students, correctional officers, and elderly adults. *Social indicators research*, 99(3), 413-429.

Eakin, K. B. (1998). According to my passport, I'm coming home. *US Department of State, Family Liaison Office*.

Güllüpnar, F. (2012). Göç olgusunun ekonomi-politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine bir değerlendirme. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4).

Gündüz, A. O. (2015). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Türk Göçü (1989 Örneği). *Kırklareli Aşiyen (4 Dergisi)*, 2).

Kurt, A. (2006). Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1).

Hill Useem, R. (1993). Third culture kids: Focus of major study—TCK “mother” pens history of field.

Ittel, A., & Sisler, A. (2012). Third culture kids: Adjusting to a changing world.

Kahraman, Ö. (1989). Bulgaristan Zorunlu Göçünü Yaşamış Aileler İle Göç Yaşantısı Olmayan Ailelerin Şema Modeli Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.

Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye’de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163-184.

Korkmaz, M., Germir, H., Yücel, A., & Gürkan, A. (2015). Yaşam memnuniyeti üzerinde etkili olan sosyodemografik bileşenler üzerine bir analiz. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 3(2).

Köse, O. (2006). “Bulgaristan Emareti ve Türkler. *Türkoloji Dergisi*, 2.

Limberg, D., & Lambie, G. (2011). Third Culture Kids: Implications for professional school counseling. *Professional School Counseling*, 15(1), 45-54.

Lütem, Ömer Engin, “1984-89 Dönemi Türkiye’nin Bulgaristan Politikası ve 89 Göçü”, Hacısalihoglu, E.N. ve Hacısalihoglu, M. (Ed.), 89 Göçü: Bulgaristan’da 1984-89 Azınlık Politikaları ve Türkiye’ye Zorunlu Göç, İstanbul: *YTÜ Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR) ve Balkanlar Medeniyet Merkezi (BALMED) Yayınları*.

Moore, A. M., & Barker, G. G. (2012). Confused or multicultural: Third culture individuals’ cultural identity. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 553-562.

Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological science*, 6(1), 10-19.

Ozankaya, Ö. (1992). Ulusal Toplumun ve Ulusal Kültürün Kurucu Ögeleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 3(10).

Pollock, D., & Van Reken, R. (2010). Third culture kids: Growing up among worlds. Boston: *Nicholas Brealey Publishing*.

Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (5).

Sayın, Y., Usanmaz, A., & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1.

Şahin, B. (2010). Almanya'daki Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonunun Kuşaklararası Karşılaştırılması: Kimlik ve Ait Hissetme. *Hütad*, (8).

Şeker, B. D. (2006). Kente göç etmiş bir örnekte kültüre uyum (kültürlenme) süreçleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-31.

Şeker, B. D., ve Boysan, M., (2013). İranlı Geçici Sığınmacıların Kültürleşme Tercihlerinin Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 18.

Şeker, B.D, ve Sirkeci, İ., (2014). Birleşik Krallık'daki Türkiye Kökenli Kadınlarda Yaşam Doymu: Kimlik, Kültürleşme ve Ayrımcılık. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34), 69-81.

Şimşir, B. N. (1986). Bulgaristan Türkleri: 1878-1985 (Vol. 2). *Bilgi Yayınevi*.

Tuzcu, A., & Bademli, K. (2014). Göçün Psikososyal Boyutu. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(1).

Türk Dil Kurumu. (2011). Büyük Türkçe Sözlük. *Ankara: Türk Dil Kurumu*.

Vatansever, E. (2011). Bulgaristan Türklerinin Hakları ve Demokrasi Döneminde Bulgaristan Türkleri (1989 ve Sonrası). Çomak, H. ve Sancaktar, H. (Ed.). 21'inci Yüzyılda Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Yaklaşımları ve Balkanlar'ın Güvenliği, Kocaeli.

Yıldırım, B. (2013). Bulgaristan'daki Müslüman Türk Azınlığa Baskılar ve Göç (1934-1939). Örenç, A. F., & Mangaltepe, İ. (Ed.), *Balkanlar ve Göç, Bursa*.

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2).

Zafer, A. B., (2016). Göç Çalışmaları İçin Bir Anahtar Olarak 'Kültürleşme' Kavramı. *Social Sciences Review of the Faculty of Sciences & Letters University of Uludag/Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1).

Zafer, Z. (2010). Bulgaristan Türklerinin 1984-1989 Eritme Politikasına Karşı Direnişi. *Gazi Akademik Bakış*, 3(6).

EKLER

EK 1. Aydınlatılmış Onam

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bölümü tarafından gerçekleştirilen bir çalışmadır.

Bu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan üçüncü kültür bireylerin (ÜKB) ve anne-babalarının yaşam doyumu, kültürlenme tutumları ve psikolojik sağlık durumlarının incelenmesidir.

Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

Araştırmaya katıldıktan sonra, anketin herhangi bir anında kendinizi kötü hissetmeniz durumunda araştırmadan çekilmekte tamamen özgürsünüz.

Telefon numaranız anketörün denetlemesi ve anketin uygulandığının belirlenmesi amacıyla istenmektedir.

Yardıminız için çok teşekkür ederim.

Psikolog

Niket ARUN

Yukardaki bilgileri ayrıntılı biçimde tümünü okudum ve anketin uygulanmasını onayladım.

İsim:

İmza:

Telefon:

Ek 2. Bilgilendirme Formu

Bu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan üçüncü kültür bireylerin (ÜKB) ve anne-babalarının yaşam doyumu, kültürlenme tutumları ve psikolojik sağlık durumlarının incelenmesidir.

Bu çalışmada size bir demografik bilgi formu ve bir dizi ölçek sunduk. Demografik bilgi formu sizin yaş cinsiyet gibi demografik özellikleriniz hakkındaki soruları içermektedir. Ölçekler ise yaşam doyumunu, kültürlenme tutumlarını ve psikolojik sağlık durumunu ölçmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde ve görüşmelerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacılarından biri olan Psk.Niket Arun ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz ([email, nketarun@gmail.com](mailto:nketarun@gmail.com) telefon:0533 830 72 18).

Eğer araştırmanın sonuçlarıyla ilgileniyorsanız, Haziran 2018 tarihinden itibaren araştırmacıyla iletişime geçebilirsiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Psikolog

Niket ARUN

Psikoloji Bölümü,

Yakın Doğu Üniversitesi,

Lefkoşa

Ek 3. Sosyo-Demografik Veri Formu

Değerli katılımcı,

Sizden katılmanızı istediğim ‘Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Yaşayan Üçüncü Kültür Bireylerin (ÜKB) ve Anne-Babalarının Yaşam Doyumu, Kültürlenme Tutumları ve Psikolojik Sağlık Durumlarının İncelenmesi.’’ adlı araştırma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bölümü’nde Yüksek Lisans öğrencisi olan Psikolog Niket Arun tarafından, Doç. Dr. Ebru Çakıcı’ın tez danışmanlığında yürütülen Yüksek Lisans tez araştırmasıdır. Bu araştırmada, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yaşayan üçüncü kültür bireylerin (ÜKB) ve anne-babalarının yaşam doyumu, kültürlenme tutumları ve psikolojik sağlık durumlarının incelenmesi hedeflenmiştir. Sizlerden alınacak bu bilgiler bilimsel açıdan oldukça değerli olacaktır. Bu amaçla size bazı sorular sorulacaktır. Bu sorulara açık yüreklilikle yanıt vermeniz beklenmektedir. Sizden aldığımız yanıtlar bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Araştırmaya katılım tamamen isteğe bağlıdır. Araştırmaya katıldıktan sonra, anketin herhangi bir anında kendinizi kötü hissetmeniz durumunda araştırmadan çekilmekte tamamen özgürsünüz. Araştırmada gizliliği sağlamak için, bu form üzerine adınızı ve diğer kişisel bilgilerinizi yazmayınız.

Tezi Hazırlayan: Niket Arun

- 1.Cinsiyetinizi lütfen belirtiniz
a. Kadın b. Erkek
- 2.Yaşınızı belirtiniz
3. Kıbrıs'a geldiğinizde kaç yaşındaydınız
- 4.KKTC'de nerede yaşıyorsunuz?
a. Lefkoşa b. Mağusa c. Girne d. Güzelyurt e. İskele
- 5.KKTC'de yaşadığınız yerleşim birimi aşağıdakilerden hangisidir?
a. İlçe merkezi b.Köy
- 6.Mesleğinizi lütfen belirtiniz
- 7.Eğitim düzeyiniz nedir?
a.İlkokul (5yıl) b.Ortaokul (8yıl) c.Lise d.Üniversite ve üzeri
8. Annenizin yaşını lütfen belirtiniz
- 9.Annenizin eğitim düzeyi nedir?
a.İlkokul b.Ortaokul c.Lise d.Üniversite ve üzeri
- 10.Annenizin mesleğini lütfen belirtiniz
11. Babanızın yaşını lütfen belirtiniz
- 12.Babanızın eğitim düzeyi nedir?
a.İlkokul b.Ortaokul c.Lise d.Üniversite ve üzeri
- 13.Babanızın mesleğini lütfen belirtiniz
- 14.Aileniz kaç yılında Bulgaristan'dan ayrıldı?
- 15.Aileniz kaç yılında KKTC'ye yerleşti?
16. Kendiniz nereli hissedersiniz?
a. Kıbrıslı b. Bulgaristanlı c. Hem Kıbrıslı hem Bulgaristanlı d. Diğer
(Belirtiniz.....)
17. Bulgaristan'a geri dönmeyi düşünüyor musunuz?
a. Evet b.Hayır

Ek 4. Kültürlenme Tutumları Ölçeği

Aşağıdaki ifadeler, Kıbrıs'taki hayatınızda karşılaştığınız değişik durumlarda nasıl düşündüğünüzle ilgilidir. Bazı ifadeler Kıbrıs kültürü, bazıları Bulgaristan kültürü, bazıları ise hem Kıbrıs hem Bulgaristan kültürleri hakkındadır. Diğer ifadelerde ise bir kültür seçimi yoktur. Lütfen bu konulardaki kişisel tercihlerinizi belirtiniz.

	Kesinlikl e katılmıy orum	Katılmıy orum	Ne katılıyor um ne katılmıy orum	Katılıyor um	Kesinlikl e katılıyor um
Kıbrıs bayramlarından çok Bulgaristan bayramlarını kutlamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
Hem Bulgaristanlı hem Kıbrıslı gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim	1	2	3	4	5
Ne tür gazete okuduğuma aldırış etmem	1	2	3	4	5
Yakın arkadaşlarımla hem Bulgaristanlı hem de Kıbrıslı olmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
Çoğu zaman ne şekilde yaşayacağıma aldırış etmem	1	2	3	4	5
Çocuklarımla değer veya gelenekleri öğrenip öğrenmemelerine aldırış etmem	1	2	3	4	5
Kıbrıs'lıdan çok bir Bulgaristanlı gibi yaşamaktan hoşlandığımı söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
Bulgaristan gazetelerinden çok Kıbrıs gazetelerini okumayı tercih ederim	1	2	3	4	5
Evde hem Kıbrıs hem Bulgaristan yemekleri yemeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
Evi süsleme gibi önemsiz şeylere kafa yormam	1	2	3	4	5
Evde hem Türkçe hem Bulgarca konuşmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
Evde Kıbrıs yemeklerinden çok Bulgaristan yemekleri yemeyi tercih ederim	1	2	3	4	5

Ek 5. SCL-90- R

Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınma ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatlice okuyunuz. Sonra bu durumun bugün de dahil olmak üzere son bir ay içinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini göz önüne alarak aşağıda belirtilen tanımlamalardan uygun olanının numarasını karşısındaki boşluğa yazınız. Düşüncenizi değiştirirseniz ilk yazdığınız numarayı tamamen siliniz. Lütfen başlangıç örneğini dikkatle okuyunuz ve anlamadığınız bir cümle ile karşılaştığınızda uygulayan kişiye danışınız.

Tanımlama : 0-Hiç 1-Çok az 2-Orta derecede 3-Oldukça fazla 4-Aşırı düzeyde

Örnek :3....Bel ağrısı

	1. Baş ağrısı
	2. Sinirlilik ya da içinin titremesi
	3. Zihinden atamadığınız yineleyici (tekrarlayıcı) hoş gitmeyen düşünceler
	4. Baygınlık ve baş dönmeler
	5. Cinsel arzuya ilginin kaybı
	6. Başkaları tarafından eleştirilme duygusu
	7. Herhangi bir kimsenin düşüncelerinizi kontrol edebileceği fikri
	8. Sorunlarınızdan pek çoğu için başkalarının suçlanması gerektiği fikri
	9. Olayları anımsamada (hatırlamada) güçlülük
	10. Dikkatsizlik veya sakarlıkla ilgili endişeler
	11. Kolayca gücenme, rahatsız olma hissi
	12. Göğüs veya kalp bölgesinde ağrılar
	13. Caddelerde veya açık alanlarda korku hissi
	14. Enerjinizde azalma veya yavaşlama hali
	15. Yaşamınızın sona ermesi düşünceleri
	16. Başka kişilerin duymadıkları sesleri duyma
	17. Titreme
	18. Çoğu kişiye güvenilmemesi gerektiği düşüncesi
	19. İştah azalması
	20. Kolayca ağlama
	21. Karşı cinsten kişilerle ilgili utangaçlık ve rahatsızlık hissi
	22. Tuzağa düşürülmüş veya tuzağa yakalanmış hissi
	23. Bir neden olmaksızın aniden korkuya kapılma
	24. Kontrol edilmeyen öfke patlamaları
	25. Evden dışarı yalnız çıkma korkusu
	26. Olanlar için kendini suçlama

	27. Belin alt kısmında ağrılar
	28. İşlerin yapılmasında erteleme duygusu
	29. Yalnız hissi
	30. Karamsarlık hissi
	31. Her şey için çok fazla endişe duyma
	32. Her şeye karşı ilgisizlik hali
	33. Korku hissi
	34. Duygularınızın kolayca incitilebilmesi hali
	35. Diğer insanların sizin düşündüklerinizi bilmesi hissi
	36. Başkalarının sizi anlamadığı veya hissedemeyeceği duygusu
	37. Başkalarının sizi sevmediği ya da dostça olmayan davranışlar gösterdiği hissi
	38. İşlerin doğru yapıldığından emin olabilmek için çok yavaş yapmak
	39. Kalbin çok hızlı çarpması
	40. Bulantı veya midede rahatsızlık hissi
	41. Kendini başkalarından aşağı görme
	42. Adele (kas) ağrıları
	43. Başkalarının sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi
	44. Uykuya dalmada güçlük
	45. Yaptığınız işleri bir ya da birkaç kez kontrol etme
	46. Karar vermede güçlük
	47. Otobüs, tren, metro gibi araçlarla yolculuk etme korkusu
	48. Nefes almada güçlük
	49. Soğuk ve sıcak basması
	50. Sizi korkutan belirli uğraş, yer veya nesnelere kaçınma durumu
	51. Hiç bir şey düşünmeme hali
	52. Bedeninizin bazı kısımlarında uyuşma, karıncalanma olması
	53. Boğazınıza bir yumru tıkanmış hissi
	54. Gelecek konusunda ümitsizlik
	55. Düşüncelerinizi bir konuya yoğunlaştırmada güçlülük
	56. Bedeninizin çeşitli kısımlarında zayıflık hissi
	57. Gerginlik veya coşku hissi
	58. Kol ve bacaklarda ağırlık hissi
	59. Ölüm ya da ölme düşünceleri
	60. Aşırı yemek yeme
	61. İnsanlar size batığı veya hakkınızda konuştuğu zaman rahatsızlık duyma
	62. Size ait olmayan düşüncelere sahip olma
	63. Bir başkasına vurmak, zarar vermek, yaralamak dürtülerinin olması
	64. Sabahın erken saatlerinde uyanma
	65. Yıkanma, sayma, dokunma gibi bazı hareketleri yenileme hali
	66. Uykuda huzursuzluk, rahat uyuyamama
	67. Bazı şeyleri kırıp dökme isteği

	68. Başkalarının paylaşım kabul etmediği inanç ve düşüncelerin olması
	69. Başkalarının yanında kendini çok sıkılgan hissetme
	70. Çarşı, sinema gibi kalabalık yerlerde rahatsızlık hissi
	71. Her şeyin bir yük gibi görünmesi
	72. Dehşet ve panik nöbetleri
	73. Toplum içinde yer içerken huzursuzluk hissi
	74. Sık sık tartışmaya girme
	75. Yalnız bırakıldığınızda sinirlilik hali
	76. Başkalarının sizi başarılarınız için yeterince takdir etmediği duygusu
	77. Başkalarıyla birlikte olunan durumlarda bile yalnızlık hissetme
	78. Yerinizde durmayacak ölçüde rahatsızlık duyma/hissetme
	79. Değersizlik duygusu
	80. Size kötü bir şey olacakmış duygusu/hissi
	81. Bağırma ya da eşyaları fırlatma
	82. Topluluk içinde bayılacağınız korkusu
	83. Eğer izin verirseniz insanların sizi sömüreceği duygusu
	84. Cinsiyet konusunda sizi çok rahatsız eden düşüncelerinizin olması
	85. Günahlarınızdan dolayı cezalandırmanız gerektiği düşüncesi
	86. Korkutucu türden düşünce ve hayaller
	87. Bedeninizde ciddi bir rahatsızlık olduğu düşüncesi
	88. Başka bir kişiye karşı asla yakınlık duymama
	89. Suçluluk duygusu
	90. Aklınızda bir bozukluğun olduğu düşüncesi

EK 6. Yaşam Doyumu Ölçeği

Aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadığınızı görüşünüzü yansıtan rakamı maddenin başındaki boşluğa yazarak belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur.

Sizin durumunuzu yansıttığını düşündüğünüz rakam bizim için en doğru yanıttır.

Lütfen, açık ve dürüst şekilde yanıtlayınız.

	Kesinlikle katılıyor	Katılıyorum	Katılmaya meyilliyim	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılmamaya meyilliyim	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Pek çok açıdan ideale yakın bir yaşamım var	1	2	3	4	5	6	7
Yaşam koşullarım mükemmeldir	1	2	3	4	5	6	7
Yaşamım beni tatmin ediyor	1	2	3	4	5	6	7
Şimdiye kadar, yaşamda istediğim önemli şeyleri elde ettim	1	2	3	4	5	6	7
Hayatımı bir daha yaşama şansım olsaydı, hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim	1	2	3	4	5	6	7

EK 7. İntihal

Niket Arun

ORIGINALITY REPORT

7 %	5 %	5 %	%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

MATCH ALL SOURCES (ONLY SELECTED SOURCE PRINTED)

4%

★ Wang, Gang, Bonnie Ching-Ha Kwan, Fernand Mac-Moune Lai, Kai-Ming Chow, Philip Kam-Tao Li, and Cheuk-Chun Szeto. "Urinary sediment miRNA levels in adult nephrotic syndrome", Clinica Chimica Acta, 2013.

Publication

Exclude quotes	Off	Exclude matches	Off
Exclude bibliography	Off		

EK 8. Özgeçmiş

1992 yılında Bulgaristan’da doğdu ve 1994 yılında beridir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’nde yaşamaktadır. 2010 yılında 20 Temmuz Fen Lisesi’nde mezun oldu ve Yakın Doğu Üniversitesi’nde psikoloji eğitimi almaya başladı. 2015 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisansına başladı ve 2018 yılında mezun olmaya hak kazanmıştır.

Lisans döneminde Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nde klinik psikoloji stajını ve özel bir kreşte gelişim psikolojisi stajını, yüksek lisans döneminde Barış Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi’nde klinik psikoloji stajını tamamladı.

İletişim bilgileri:

Telefon 0533 830 72 18

E-mail: Nketarun@gmail.com

EK 9. Etik Kurul Onayı

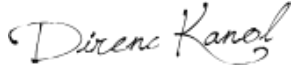
31.07.2017

Sayın Doç. Dr. Ebru Çakıcı,

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2017/45 proje numaralı ve **“KKTC’de Yaşayan Üçüncü Kültür Bireylerin ve Annen-Babaların Yaşam Doyumu, Kültürlenme Tutumları ve Psikişolojik Sağlık Durumlarının İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Yardımcı Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.